علل عدم موفقیت تحصیلی در دانشجویان رشته پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان

رضوان منیری، هاشمیه قالب‌تراش، غلام‌عباس موسوی

چکیده

مقدمه: عدم کنترل افت تحصیلی دانشجویان رشته پیراپزشکی، به پایین آمدن سطح علمی و کارآمدی پرسنل پیراپزشکی منجر می‌گردد. این مطالعه با هدف تعیین علل عدم موفقیت تحصیلی در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی کاشان انجام شد.

روش‌ها: در این مطالعه توصیفی- مقطعی، ۲۴۲ نفر دانشجوی ورودی سال‌های ۸۳-۱۳۸۲ رشته‌های پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان انتخاب شدند. با پرسشنامه‌ای پایا و روا، اطلاعات دموگرافیک و تحصیلی دانشجویان جمع‌آوری گردید. دانشجویان دارای معدل ۱۴ به بالا و غیر مشروطی در گروه موفق، دانشجویان دارای معدل پایین‌تر از ۱۴ و یا معدل بالاتر از ۱۶ و دارای حداقل یک ترم مشروطی در گروه دانشجویان ناموفق قرار گرفتند. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های مجذور کای و تست دقیق فیشر و محاسبه نسبت شانس تحلیل شد.

نتایج: افت تحصیلی ۱/۶ در صد (۴ نفر از ۱۶۶ مورد) تعیین گردید. از ۲۴۲ دانشجوی مورد مطالعه، ۹۴ نفر (۳۸/۸ درصد) موفق و ۱۴۸ نفر (۶۱/۲ درصد) ناموفق بودند. نسبت شانس عدم موفقیت تحصیلی در دانشجویان با کمتر از دو سال فاصله ورود به دانشگاه ۴/۳۴، معدل دیپلم کمتر از شانزده ۲/۶، و تمرکز کم در کلاس ۳، انجام مطالعه بدون برنامه‌ریزی قبلی ۳/۶۶، میزان مطالعه کمتر از دو ساعت در روز ۱/۹۳، بومی‌بودن ۲/۳۱ و در تمام موارد معنی‌دار بود. بقیه عوامل در دانشجویان موفق و غیرموفق تفاوتی نداشت.

نتیجه‌گیری: اغلب افت تحصیلی مربوط به شیوه‌های یادگیری و مطالعه بود. معدل پایین دیپلم، فاصله زمانی برای ورود به دانشگاه و بومی نبودن به عنوان مهم‌ترین عوامل عدم موفقیت تحصیلی دانشجویان این دانشکده شناخته شد. نحوه پذیرش دانشجو بر اساس معدل دیپلم، بهبود کیفیت آموزش، بهبود امکانات رفاهی، استفاده از مشاوره تحصیلی و ارائه کارگاه‌های آموزشی برنامه‌ریزی مطالعه، شیوه صحیح مطالعه و یادگیری توصیه می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: آموزش پزشکی، افت تحصیلی، موفقیت تحصیلی دانشجویان.

مجله ایرانی آموز در علوم پزشکی / بهار و تابستان ۱۳۸۵؛ ۶(۱): ۱۳۵ تا ۱۴۰

مقدمه

افت تحصیلی دانشجویان، اهمیت زیادی در آموزش پزشکی داشته و عدم کنترل آن موجب پایین آمدن سطح علمی و کارآیی پیراپزشکان کشور در سال‌های آینده خواهد شد(۱). افت تحصیلی دانشجویان و ترک تحصیل آنها علاوه بر مشکلاتی که برای فرد دانشجو و خانواده وی ایجاد می‌نماید، خسارات فراوانی را نیز برای جامعه و کشور در پی خواهد داشت و از اهمیت خاصی برخوردار است(۲). مطالعات مختلف، عواملی از قبیل خلق و خوی دانشجو، هوش و استعداد، انگیزه، روش و رفتار وی در دانشکده، دوستان او، شغل والدین، میزان تحصیلات والدین، بومی بودن دانشجویان، وضعیت اقتصادی-

آدرس مکاتبه. دکتر رضوان منیری (دانشیار)، گروه میکروب‌شناسی و ایمنولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان
E-mail: moniri_re@yahoo.com
هاشمیه قالب‌تراش، کارشناس مدیریت برنامه‌ریزی آموزشی و سید علام‌عباس موسوی، مربی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی کاشان.

این مقاله در تاریخ ۸۴/۱۱/۲۳ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸۵/۳/۲۰ اصلاح شده و در تاریخ ۸۵/۵/۲۳ پذیرش گردیده است.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-06]

اجتماعی دانشجویان و میانگین معدل دیپلم، سهمیه پذیرش وی در کنکور، فاصله بین اخذ دیپلم و ورود به دانشگاه، اشتغال و وضعیت تأهل دانشجویان را به عنوان افت تحصیلی معرفی نموده‌اند(۳تا۹).

با توجه به اهمیت افت تحصیلی دانشجویان و مشکلات ناشی از عدم کنترل آن و با توجه به نبود اطلاعات در مورد علل عدم موفقیت تحصیلی دانشجویان رشته‌های پیراپزشکی کاشان، این مطالعه با هدف تعیین علل افت تحصیلی دانشجویان دانشکده پیراپزشکی کاشان در سال ۱۳۸٤ انجام پذیرفت.

روش‌ها

این مطالعه به صورت مقطعی بر روی ۲٤۲ نفر از دانشجویان ورودی ۸۲ و ۸۳ رشته‌های پیراپزشکی شامل کاردانی و کارشناسی مدارک پزشکی، کاردانی و کارشناسی علوم آزمایشگاهی ، کاردانی هوشبری، کاردانی رادیولوژی انجام پذیرفت. اطلاعات در پرسشنامه‌ای حاوی: سن، جنس، سهمیه قبولی، معدل دیپلم، وضعیت تأهل، وضعیت اشتغال، وضعیت اقتصادی خانواده، فاصله بین اخذ دیپلم و ورود به دانشگاه، دقت و تمرکز در کلاس درس، روش مطالعه، علاقه به رشته، ساعات مطالعه در ۲٤ ساعت و میزان تحصیلات والدین جمع‌آوری گردید.

برای تعیین روایی محتوایی پرسشنامه از نظرات متخصصین و سایر مقالات استفاده گردید و پایایی پرسشنامه از طریق بازآزمایی تعیین شد. دانشجویان دارای معدل ۱٤ به بالا بدون مشروطی، در گروه موفق و دانشجویان دارای معدل کمتر از ۱٤ یا بیشتر از ۱٤ و دارای حداقل یک ترم مشروطی در گروه دانشجویان ناموفق قرار گرفتند. دانشجویانی که معدل زیر ۱۲ داشته و یا اینکه معدل ۱۲ تا ۱٤ و حداقل دارای یک ترم مشروط بودند، گروه دارای افت تحصیلی در نظر گرفته شدند که به عنوان بخشی از دانشجویان گروه ناموفق محسوب می‌شدند.

اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده آز آزمون آماری مجذور کای و آزمون دقیق فیشر (Fischer exact test) و محاسبه نسبت شانس (Odds ratio) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج

صدر صد دانشجویان به پرسشنامه پاسخ دادند. نتایج تحقیق نشان داد که ۷٦ درصد دانشجویان معدل بالای ۱٦، ۱۷/۸ درصد معدل ۱٤ تا ۱٦ و ٤/٥ درصد معدل ۱٤-۱۲ داشته و تنها ۱/۷ درصد (٤ نفر) معدل کمتر از ۱۲ و یا افت تحصیلی داشتند. بطور کلی، ۳۸/۸ درصد از دانشجویان موفق و ٦۱/۲ درصد ناموفق بودند. از سه دانشجو کاردانی دارای افت تحصیلی، یک نفر از سهمیه منطقه یک، دیگری از منطقه سه و سومی از سهمیه خانواده شهدا بوده و از دانشجویان دوره کارشناسی یک نفر که دچار افت تحصیلی شده که از منطقه یک بود.

اکثریت دانشجویان، زن (۸۸/۸ درصد)، دارای میانگین و انحراف معیار سنی ۱/٦۷±۲۱/۲ با حداقل ۱۸ و حداکثر ۲٤ سال سن مجرد (۹۰/۹ درصد)، غیر شاغل (۹٦/۳ درصد) و با وضعیت اقتصادی خوب (۵۷ درصد) بودند. میزان تحصیلات پدر اکثر دانشجویان (۵۷/٤ درصد) و تحصیلات مادر (۷٦/٤۱ درصد) زیر دیپلم بود. از کل دانشجویان، ۱۳۷ نفر (۵٦/٦ درصد) علاقه زیاد به رشته تحصیلی خود داشته و ۱۰۵ نفر (٤۳/٤ درصد) علاقه کمی داشتند. آزمون‌های آماری مجذور کای و آزمون دقیق فیشر در این عوامل اختلاف معنی‌داری را بین دانشجویان موفق و غیرموفق نشان نداد.

توزیع فراوانی علل عدم موفقیت تحصیلی دانشجویان دانشکده پیراپزشکی کاشان در جدول یک ارائه شده است و بیانگر آنست که فاصله بیشتر از دو سال بین اخذ دیپلم و ورود به دانشگاه و پس از آن روش مطالعه بدون برنامه، بالاترین نسبت شانس خط نسبی را برای عدم موفقیت تحصیلی داشته‌اند.

جدول ۱: توزیع فراوانی دانشجویان رشته‌های پیراپزشکی ورودی ۸۲ و ۸۳ در دو گروه موفق و ناموفق بر حسب ویژگی‌های دانشجویان.

ویژگی‌های دانشجویان	موفق	ناموفق	نسبت شانس (فاصله اطمینان ۹۵٪)	P
دقت و تمرکز در کلاس درس				
زیاد	۸۰ (٦٦/۷٪)	۹۷(٦۵/۵٪)	۳(۰/۵۹-۱/۷۹)	۰/۰۰۰۸

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-06]

کم	۱٤(٪۳۳/۳)	٥۱(٪۳٤/٥)		
روش مطالعه				
مشروح و دقیق	۲٦(٪۲۷/۷)	۱٤(٪۹/٥)	۳/٦٦(۱/۷۰–۷/۹٤)	۰/۰۰۰۲
بدون برنامه	٦۸(٪۷۲/۳)	۱۳٤(٪۹۰/٥)		
وضعیت مسکن				
بومی	۳۱(٪۳۳)	۲٦(٪۱۷/٦)	۲/۳۱(۱/۲۱–٤/٤۱)	۰/۰۰٥۸
غیر بومی	٦۳(٪٦۷)	۱۲۲(٪۸۲/٤)		
فاصله بین اخذ دیپلم و ورود به دانشگاه				
کمتر از دو سال	۸۹(٪۹٤/۷)	۱۱۹(٪۸۰/٤)	٤/۳٤(۱/٥۲–۱۳/۳)	۰/۰۰۱۸
دو سال به بالا	٥(٪٥/۳)	۲۹(٪۱۹/٦)		
مطالعه درسی در ۲۴ ساعت				
زیر دو ساعت	۱٦(٪۱۷)	٤۲(٪۲۸/٤)	۱/۹۳(۰/۹۸–۳/۹٥)	۰/۰٤۳٦
بالای دو ساعت	۷۸(٪۸۳)	۱۰٦(٪۷۱/٦)		
معدل دیپلم				
بالاتر از ۱٦	۷۹(٪۸٤)	۱۰٥(٪۷۱)	۲/۱٦(۱/۰۷–٤/۳۹)	۰/۰۲۰۰
کمتر از ۱٦	۱٥(٪۱٦)	٤۳(٪۲۹)		

بحث

بررسی جمعیت‌شناختی نشان داد تفاوت معنی‌داری بین دو گروه دانشجویان موفق و ناموفق در بعضی از زمینه‌ها وجود دارد. یکی از موارد، معدل دیپلم دانشجویان بود، با توجه به معدل دانشجویان در قبل و بعد دیپلم، افرادی که در دوره متوسطه موفق بوده‌اند، در دانشگاه نیز موفقیت بیشتری نشان دادند و بر عکس، کسانی که در دوره متوسطه معدل پایین‌تری داشته‌اند در دانشگاه نیز معدل پایین‌تری داشتند و ناموفق بودند. یافته‌های پژوهش ما با نتایج سایر مطالعات مطابقت دارد(۹).

دقت و تمرکز در کلاس در دو گروه مورد مطالعه اختلاف معنی‌داری را نشان داد. با افزایش کیفیت کلاس‌های درسی و نحوه تدریس اساتید و استفاده از وسایل کمک آموزشی در آموزش دانشجویان، می‌توان میزان دقت و تمرکز دانشجویان در کلاس درس را افزایش داد. در این مطالعه، اکثریت دانشجویان ناموفق، روش مطالعه بدون برنامه داشتند، مطالعه‌ای حاکی از آن بود که راهبردهای مطالعه و یادگیری در موفقیت تحصیلی دانشجویان، بویژه آنهایی که دارای مشکلات تحصیلی هستند، نقش مؤثری داشته است(۱۰). دانشجویانی که بلافاصله وارد دانشگاه شدند، عملکرد بهتری از خود نشان دادند و این با یافته‌های مطالعات دیگر مطابقت دارد(۹). در مطالعه ما ٦٥/۹ درصد از دانشجویان ناموفق غیر بومی بودند. سایر مطالعات نیز نشان داده‌اند که با توجه به کمبودهای متعددی که در خوابگاه‌های دانشجویی مشاهده می‌شود، افراد دارای منزل شخصی، عملکرد بهتری در تحصیل نشان می‌دهند(۱۱و۱۲). به علاوه، میزان افت تحصیلی دانشجویان بدون سهمیه کمتر از دانشجویان با سهمیه بوده است(۱۳،۱۰و۱٤). اجرای برنامه‌هایی نظیر مشاوره و راهنمایی و کمک اساتید راهنما و برنامه‌های ستاد شاهد در دانشکده پیراپزشکی کاشان، نقش مهمی در ارتقای این دانشجویان داشته است.

یافته‌های مطالعه نشان داد که جنس با موفقیت ارتباط نداشته است. سایر مطالعات نشان داده‌اند که میزان افت تحصیلی در دانشجویان پسر بطور معنی‌داری بیشتر از دانشجویان دختر می‌باشد(۱۰و۱٥). مقایسه ویژگی‌های دموگرافیک و شخصیتی دانشجویان مشروط و غیر مشروط دانشگاه‌های مختلف حاکی از آن بود که بین دو گروه موفق و ناموفق تفاوت‌های معنی‌داری از لحاظ متغیرهای دموگرافیک، شخصیتی و نگرشی وجود داشته است(۱٦تا۲۰).

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-06]

یکی از محدودیت‌های این مطالعه، نقص ابزار در سنجش بود بطوری که اطلاعات مربوط به وضعیت اقتصادی خانواده، دقت و تمرکز در کلاس درس و روش مطالعه، براساس نظرات شخصی دانشجویان کسب شده بود.

با بهبود کیفیت آموزش در دانشگاه‌ها و استفاده از اساتید مجرب، تجدید نظر درباره نحوه پذیرش دانشجو و در نظر گرفتن شرط معدل، بهبود امکانات رفاهی دانشجویان، استفاده از مشاورین راهنمای ورزیده و برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای برنامه درسی، شیوه مطالعه و یادگیری، توجه به انگیزه‌ها و ایجاد علاقمندی در دانشجویان، می‌توان قدم‌های مؤثری در پیشرفت تحصیلی دانشجویان برداشت. انجام مطالعات مشابه در سایر دانشگاه‌ها و بررسی سایر عوامل عدم موفقیت تحصیلی می‌تواند برنامه‌ریزان آموزشی را در شناخت بیشتر این عوامل یاری دهد.

نتیجه‌گیری

علل عدم موفقیت تحصیلی اغلب مرتبط با شیوه مطالعه و برنامه‌ریزی برای یادگیری و دقت و توجه بوده است. تحصیل در محل زندگی و فاصله کوتاه‌تر بین اخذ دیپلم تا کنکور نیز در موفقیت تحصیلی دخیل است. بهبود کیفیت آموزش و مشاوره و راهنمایی دانشجویان، ارائه کارگاه‌های شیوه‌های مطالعه و یادگیری برای بهبود موفقیت تحصیلی توصیه می‌شود.

منابع

1. Arulampalam W, Naylor R, Smith J. Factors affecting the probability of first year medical student drop out in the UK: a logistic analysis for the intake cohorts of 1980-92. Med Educ 2004; 38(5): 492-503.
2. Drummond JR, Duguid R. Student drop-out from UK dental schools. Br Dent J 1997; 182(9): 347-9.
3. Holt MP. Student retention practices in associate degree, entry-level dental hygiene programs. J Dent Hyg 2005; 79(3): 6.
4. Adams E, Shannon AR, Dworkin PH. The ready-to-learn program: a school-based model of nurse practitioner participation in evaluating school failure. J Sch Health 1996; 66(7): 242-6.
5. Lever N, Sander MA, Lombardo S, Randall C, Axelrod J, Rubenstein M, et al. A drop-out prevention program for high-risk inner-city youth. Behav Modif 2004; 28(4): 513-27.
6. Smith GH. Intervention strategies for children vulnerable for school failure due to exposure to drugs and alcohol. Int J Addict 1993; 28(13): 1435-70.
7. Meilman PW, Pattis JA, Kraus-Zeilmann D. Suicide attempts and threats on one college campus: policy and practice. J Am Coll Health 1994; 42(4): 147-54.
8. Salmela-Aro K, Nurmi JE, Ruotsalainen H. Personal goals of young social drop-outs. Percept Mot Skills 1995; 80(3 Pt 2): 1184-6.
۹. صابرفیروزی مهدی، پنجه‌شاهین محمدرضا، موسوی‌نسب مسعود، آیت‌اللهی محمدتقی، رحمانی بهرام، عباس‌نیا کرامت‌الله و همکاران. بررسی علل مشروط شدن دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز سال تحصیلی ۱۳۷۷-۱۳۷۶. مجموعه مقالات چهارمین همایش کشوری آموزش پزشکی. ۱۳۷۹. تهران: معاونت پژوهشی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران. صفحه ۱۰۷.
۱۰. خدیوزاده طلعت، سیف علی‌اکبر، ولایی ناصر. بررسی راهبردهای مطالعه و یادگیری و میزان موفقیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد سال ۱۳۷۸. پژوهنده ۱۳۸۱؛ ۷(۱): صفحات ۳۵ تا ۴۲.
۱۱. ده‌بزرگی غلامرضا، موصلی حیدرعلی. علل افت تحصیلی در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز ۱۳۷۸. مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل ۱۳۸۲؛ ۲(ویژه‌نامه مقالات آموزش پزشکی): صفحات ۷۴ تا ۷۸.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-06]

۱۲. علیاری‌شوره‌دلی شهلا. علل مشروط شدن دانشجویان پیراپزشکی دانشکده پرستاری و مامایی و پیراپزشکی کرمانشاه در نیم‌سال تحصیلی ۱۳۷۷-۱۳۷٦ از دیدگاه خود دانشجویان. مجموعه مقالات چهارمین همایش کشوری آموزش پزشکی ۱۳۷۹؛ تهران: معاونت پژوهشی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران. صفحه ۱۰٦.

۱۳. حسینی‌نژاد زهرا، موسی‌پور نعمت‌الله. ارزیابی برخی شاخص‌های کارآیی درونی آموزش رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان. مجله آموزش در علوم پزشکی ۱۳۸۳؛ ۱۱: صفحات۳ تا ۱۳.

۱٤. زاهدی‌اصل محمد. عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه شاهد. دانشور ۱۳۷٤؛ ۳(۹و۱۰): صفحات ٤۱ تا ۵۲.

۱۵. فلاح‌چای س. بررسی عوامل مؤثر بر افت تحصیلی (مشروط شدن) دانشجویان دانشگاه هرمزگان. مجله علم و اندیشه دانشگاه هرمزگان ۱۳۷۹؛ ۱(۱): صفحه ۵۰.

۱٦. شهیدی محسن، قصری سعید، تیموری پروانه. بررسی میزان پیشرفت تحصیلی دانشجویان رشته پزشکی در سهمیه‌های مختلف پذیرش در دانشگاه علوم پزشکی کردستان ورودی‌های ۷٤-۱۳۷۱. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی کردستان ۱۳۷۸؛ ٤(۱۳): صفحات ۳۸ تا ٤٤.

۱۷. شمس بهزاد، فرشیدفر مصطفی، حسن‌زاده اکبر. مقایسه ویژگی‌های دموگرافیک و شخصیتی دانشجویان مشروط و غیر مشروط دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۱۳۷٤. پژوهش در علوم پزشکی ۱۳۷٦؛ ۲(٤): صفحات ۲۲۲ تا ٦.

۱۸. کرمی‌متین بهزاد. بررسی ارتباط ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تهران با موفقیت تحصیلی آنان در سال ۱۳۷۵. بهبود ۱۳۷۹؛ ٤(۲): صفحات ۸۷ تا ۹۲.

۱۹. فتحی‌نوران عبدالحسین. بررسی عوامل اقتصادی- اجتماعی مؤثر بر موفقیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه شیراز سال تحصیلی ۱۳۷۲. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. شیراز: دانشکده علوم تربیتی. دانشگاه شیراز. ۱۳۷۲.

۲۰. بهرام‌زاده هیبت‌الله. رابطه خانواده و افت تحصیلی در کازرون. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشکده علوم تربیتی. دانشگاه تهران. ۱۳۷۱.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-06]

The Reasons of Educational Failure among Paramedical Students in Kashan University of Medical Sciences

Moniri R, Ghalebtarash H, Mussavi GA

Abstract

Introduction: *The problem of educational failure in paramedical students is an important concern in medical education which can lead to a low efficacy in paramedical staff in the future. This study was performed to determine the reasons of paramedical students' educational failure in paramedical school of Kashan University of Medical Sciences.*

Methods: *This cross-sectional descriptive study was carried out on 242 paramedical students admitted to Kashan University of Medical Sciences in 2003-2004. The students' demographic characteristics and study information were collected by a valid and reliable questionnaire. The students with the average score of 14 and more, without any failure were classified in the successful group, the students with the average score lower than 14, or more than16 with at least one term failure were classified in the unsuccessful group. The data analysis was performed with Chi-square, Fischer exact test and Odds Ratio.*

Results: *The overall rate of failure was 1.6% (4 out of 166). From 242 students in this study, 94 (38.8 %) were classified in the successful group, and 148 (61.2%) in the unsuccessful group. The Odds Ratio of educational failure was 3.34 in "entering the university in more than one year after high school graduation", 2.6 in "average score of diploma less than 16", 3 in "low concentration in class", 3.66 in "studying without preplanning", 1.93 in "study duration less than 2 hours per day", and 2.31 in "not being native", which all were significant. The rest of factors had no difference in successful and unsuccessful students.*

Conclusion: *The educational failure was mostly concerned with learning and study methods. The low average score of high school diploma, the duration before entering the university and not being native were recognized as the most important factors for educational failure in this faculty. Changing the method of acceptance according to the average score of diploma, improving the quality of teaching and welfare facilities, using educational counseling, and participation in educational workshops focused on learning methods and study skills are recommended.*

Key words: Medical education, Educational failure, Educational success, Students.

Address: Rezvan Moniri, Department of Microbiology, School of Medicine, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, Iran. E-mail: moniri_re@yahoo.com

Iranian Journal of Medical Education 2006; 6(1): 135-139.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-06]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-06]